

Flavius Ardelean

Vene Rare

NEMIRA

Coperta: Adnan VASILE
Prepress copertă: Alexandru CSUKOR
Redactor: Eli BĂDICĂ
Tehnoredactor: Magda BITAY
Lector: Andreea IANCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ARDELEAN, FLAVIUS

Vene rare / Flavius Ardelean. - București : Nemira Publishing House, 2021

ISBN 978-606-43-1268-6

821.135.1

Flavius Ardelean

VE NE RARE

©Nemira, 2021

Tiparul executat de tipografia Paper Print Invest Brăila

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări, închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-1268-6

„Tocmai am citit o biografie. Ideea că toate personajele evocate nu mai există decât în această carte mi s-a părut atât de insuportabilă, încât a trebuit să mă întind în pat, ca să nu leșin.“

EMIL CIORAN, *Mărturii și anateme*

Tatălui meu, Ștefan Ardelean, care, în lunga sa călătorie, a ales să se oprească între 1955-2021 și printre noi. Pentru acest popas, dar și pentru tot ce a adus cu el, îi mulțumesc.

La început, a fost mirosul.

Eram prins la mijloc între blocuri de rudenie, pe care nu le gestionam prea bine. Mai bine spus, eram captiv în dorințele și ideile altora despre buna scurgere și, eventual, disoluție a vieții mele. Eram acasă la ai mei de o lună, mă întorsesem destul de flămând și fără un ban în buzunar din altă țară, în care ajunsesem după ce petrecusem un timp în altă țară, în care – bineînțeles – ajunsesem după ce trăisem o vreme în altă țară. În cele din urmă, învins și fără opțiuni, mă întorsesem acasă. Spun „acasă“ din aceleași temeri de a fi urmărit, ascultat și, în final, judecat de rudele mele, „acasă“ este, însă, un cuvânt gol, răsunător în eco-ul goliciunii sale, un ceva care desemnează un loc pe care am reușit doar târziu și pentru puțină vreme să-l izolez în timp și spațiu. Eram, totuși, pentru a simplifica acest moment inițial al aventurii – una finală, sunt sigur –, chiar acasă și, făcându-mi într-o zi ordine printre hârtii (sunt scriitor, simt nevoia să precizez), am fost șocat să simt un miros aparte în cartierul acela, în care nu mai fusesem, după cum spuneam, de câțiva ani. Era un miros indistinct, fără o sursă precisă, difuz, șiret și atotcuprinzător.

Am un simț olfactiv ieșit din comun. Era ceva ce deseori mă complexase, fiecare crăpătură și fiecare cută a propriului trup era un potențial punct zero al miasmelor lumii, ceea ce poate face uneori traiul imposibil. M-am aplecat peste caiete; nu m-ar fi mirat deloc să aflu că romanul la care lucram (a treia parte a unui ciclu fantastic) începuse să pută peste noapte. Mirosul ar fi fost consistent cu starea în care se găseau cele treizeci de mii de cuvinte înșirate deja într-o anumită ordine, dar și cu părerea pe care mi-o formasem față de materialul cu pricina. Era un miros dulceag, cu tonuri discrete de putregai și de mizerie a mațelor stricate, și e drept că în ultima perioadă ajunseseam să cred că orice cuvânt în plus adăugat romanelor din acel ciclu nu era decât o oribilă minciună putredă, cărămizi așezate în noi altare închinat marelui nonsens. Însă paginile miroseau doar a cerneală și hârtie. Literale erau mici cadavre ale speranțelor deșarte, scufundate în porii celulozei, dar care încă nu putreziseră.

Am adulmecat în jurul meu ca un animal. Am lăsat totul baltă și am pornit, în patru labe, să caut izvorul acelei duhori. Am luat la mână fiecare articol de îmbrăcăminte aruncat la ni-mereală prin cameră și mi-am adâncit nasul în el. M-am uitat sub pat, așteptându-mă să dau peste vreun șobolan mort sau poate vreo pasăre rătăcită, ce găzduise cândva un firicel de viață, de care să se fi lepădat violent nu cu mult timp în urmă. Când nu am reușit să găsesc sursa duhorii în odaie, privirea mi-a căzut pe geam și pe ce se găsea de partea cealaltă a lui. În parcare, mâțe tinere își duceau veacul printre mașini vechi și ruginite, într-o simbioză pe care reușisem să o deslușesc încă din primii ani de

pubertate. În blocul de vizavi, la etajul trei, ceva se mișca în spatele perdelelor.

Apropiindu-mă de pervaz și trăgând aer în piept, agățându-mă de acele particule straniu mirositoare, am zărit că și ceilalți vecini erau ieșiți la ferestrele lor, ca niște morți reanimați, cu toții umflându-și piepturile cu acea putoare, căutând mișcări dincolo de perdelele de la etajul trei. Mi-era limpede că ne-ar fi fost imposibil să vedem ceva urnindu-se în acel apartament ascuns de draperiile îngălbenite de tutun, și cred că și vecinilor le-a fost la fel de clar. Țâțâiau din limbi și clătinau din capete, a pagubă.

De jos, de printre mașini ruginite, de pe sub balcoane și de prin guri de canal ascunse de jeg, pisicile miorlăiau violent, pervers, de parcă s-ar fi împerecheat, de parcă s-ar fi ucis, de parcă n-ar fi fost tot una. Am fost cuprins de o spaimă cumplită și, cercetând în mine și în jurul meu, am înțeles că nu pisicile și cântul lor monstruos erau de vină pentru surescitarea mea de moment, ci toți acei ochi ațintiți asupra mea. Vecinii își mutaseră privirile de pe geamul de la etajul trei al blocului de vizavi și se uitau la mine cu suspiciune. În acea clipă, deși nici eu nu știam cum se întâmplase, am fost sigur că știau că tocmai scriam un roman ce purta numele *Vene Rare* și că acel roman era despre ei.

Primul lucru pe care l-am făcut după ce am închis geamul a fost să merg la birou, să adun hârtiile, notițele, caietul, tot ce mă mai lega de seria de romane fantastice la care lucrasem până atunci, și să le distrug. Am rupt toate acele foi în franjuri subțiri și nu le-am mai acordat niciun gând. M-am îmbrăcat și am pornit spre blocul vecin.

Ca să ajung acolo, a trebuit să cobor în parcare transformată, nimeni nu știe precis când, într-un imens cimitir al mașinilor. Erau acolo Lade albe cu pojar de rugină, Trabanturi ca niște stive de cartoane, Skode ca niște bătrâni mecanici senili, Dacii ascuțite, asemenea unor proaspăt dezgropate comori neolitice. Nimeni nu mai parcase sau scosese vreo mașină din acel hău domestic de prea multă vreme, iar singurele urme de viață erau nenumăratele pisici hrănite cu sânguință de Unguroaica de la etajul doi, care obișnuia să coboare peștele stricat și mărunțit în cutii de margarină pe un elaborat sistem de scripeți și sfori, și Ghiță Nebunu', singurul care izbutise vreodată să străbată cu ochii închiși parcare de la nord la sud, de la est la vest, Ghiță Nebunu', care a avut întotdeauna aceeași înălțime, de parcă s-ar

fi născut o pălugă lungă și ciolănoasă, aspră și iute la mânie, Ghiță Nebunu', norocosul nebun, nemuritor, numitor comun al tuturor nebunilor.

Am luat liftul improvizat din tablă și sfori, până la marginea celui cimitir de fier, și m-am uitat după Ghiță. Era tocmai în capătul celălalt al parării, cam prea departe pentru confortul meu, deoarece aerul se umpluse din ce în ce mai mult cu acea miasmă respingătoare de la etajul trei, iar în jurul meu se năștea o fojgăială neliniștitoare. Știam că sunt pisicile, deși se simțea ca și cum întreaga țesătură a lumii înconjurătoare tremura febril. M-am uitat spre dreapta și, la marginea parării, acolo unde cândva cineva s-a sinucis într-o odaie cu tavan foarte jos, Ovi, mic de statură, știrb și cu brațele murdare de ulei de mașină, meșterea și fluiera. Îmbrăcat în salopeta sa albastră, nu a ridicat ochii spre mine. Nu cred că mă auzea.

— Ghiță! Bă, Ghiță! am strigat și capul acela butucănos de nebun a tresărit.

M-a văzut și a ridicat ambele mâini. Într-una avea un adidas cu talpă ca de gigant, iar în cealaltă, o perie. Se pare că stătuse aplecat peste un cazan cu apă, frecându-și de zor încălțările. A rupt-o la fugă către mine; pisicile ieșiseră din ascunzișurile lor și mă priveau cu un ceva anume în ochi, ceva ce omul mereu s-a grăbit să confunde cu altceva. Acum aș putea jura că printre pisici am zărit-o și pe cea mică și oarbă, plâpândul ghem de oase și blană umedă, cu șiroaie de urdori la ochi, mâța cu care am petrecut câteva zile din vara unui an la Hărman și pe care am găsit-o moartă, chiar în dimineața în care scriu aceste rânduri, la data de 26 iunie 2017 (*a nu se uita*). Mint, viața nu se scursese de tot din ea, dar avea să se scurgă până voi fi terminat de scris. Ținea ochii larg deschiși, ca în acea

(*această*) dimineată, de parcă doar în pragul morții poți vedea cu adevărat. Nu știi dacă, atunci când s-a apropiat de mine împreună cu celelalte, era vie sau moartă. Nu avea nume, nu a avut nici atunci (*acum*) și nu are nici acum (*atunci*). A scăpat. Mai spun doar că Nebunu' a ajuns la mine la timp, chiar înainte ca Mâța Oarbă Atotvăzătoare să iasă din parcare și să-mi intre pentru totdeauna în vise. Ghiță Nebunu' a hâsâit și a dat din mâinile sale ca lopețile și toate pisicile s-au întors în subterana de fier și gumă izolatoare, cauciuc și plastic de bord, sticlă și led.

— De când a murit Unguroaica, a zis el, nimeni nu mai vede de mâțele astea. S-au înmulțit ca dracu'. Uite!

Și mi-a arătat adidasul de un alb imaculat, din piele italianescă. Era pentru stângul.

— A zis Ovi că, dacă strâng destui bani, mi-l dă și pe dreptul. Apoi plec, frate.

Se uita în depărtare, peste șirurile de cale ferată ce se zăreau doar puțin prin spațiul îngust dintre blocuri, pe acolo pe unde amândoi știam că trebuia să fie boxa de gunoi și centrala electrică în care un puști, al cărui nume îmi scapă acum, a rămas fără o bucată de craniu, cam cât o palmă, gaură prin care viața s-a și grăbit să fugă din el. Amintindu-mi de mirosul scârbos de carne arsă și păr pârlit, am arătat spre geamul de la etajul trei și am întrebat:

— Simți?

— Îhî. L-au găsit pe Grec azi-noapte, e mort de câteva zile. Frumos mai miroase, nu?

Am ridicat din umeri.

— S-au adunat încă de dimineată, a zis și mi-a arătat un pumn de bancnote și monede. Încă puțin și îmi iau și dreptul. Te duc?

M-a prins de mână cam tare – palmele și degetele nu păreau să-i aparțină și țin minte că m-am întrebat câți frați trebuie să fi devorat în pânțelele mamei pentru a căpăta asemenea membre străine. M-a împins în telegondola improvizată și a tras îndelung de sfori. Ne-am înălțat peste grămada de mașini ruginite; pe sub noi, pisicile plimbau șoareci în bot. Doar Mâța Oarbă Atotvăzătoare nu era printre ele, cred că își amintise că eu eram cel care o ucisese cu neputința mea în acea dimineață. De acolo de sus, puteam vedea ceva mai bine modelul labirintic al carcaseror ruginite din parcare și am ridicat ochii, să mă uit peste muchia blocurilor: la stânga și la dreapta, șirurile de blocuri se întindeau până la orizontul rătăcit în cețuri și-n depărtări funciare confuze; câte un bloc era clădit în așa fel încât să poți vedea în parcare din spatele lui și, chiar și fără ochelari pe nas, puteam desluși mici cabine metalice, care alunecau pe cabluri de la un geam la altul, așa cum o făceam și noi acum. Dincolo de calea ferată, câmpul cu biserici se scufunda în nori denși de tămâie. Și, printre biserici, sute și mii de siluete negre, forme întunecate, ca dracii fără stare, făceau ocolul lăcașelor de cult și purtau foc în vârf de par.

Ghiță Nebunu' mânuia cu mare îndemânare manetele însăilate la nimereală din carcasa IMS-ului dărăpănat, cu care pluteam pe deasupra parcării apropiindu-ne tot mai mult de izvorul acelu miros înțepător. Mulți se aflau în dreptul geamurilor. Îl așteptau pe Ghiță să-i ducă la Grec, îmi spusese chiar el. Încă de dimineață tot ducea, ba chiar ar mai fi avut nevoie de o telegondolă.

— D-aia sudează Ovi acolo, a zis.

M-am uitat în jos și așa era: Ovi dispăruse undeva, sub o ploaie de scânteii, muncind să transforme un Cielo într-o nouă telegondolă pentru plimbările vecinilor de la un bloc la altul.

Ne-am izbit de perete chiar în dreptul scării, ceva mai sus de intrare, aproape de primul etaj. Ajunseserăm.

— Tre' să sari. Asta e, a zis Ghiță.

I-am înmânat o bancnotă și l-am întrebat unde avea de gând să plece după ce primea și celălalt adidas de la Ovi. S-a uitat panicat pentru o clipă în toate părțile și a șoptit:

— Mă cheamă, n-auzi? Sunt tot mai mulți. Hai, ieși!

Recunosc că mă temeam de legendarele izbucniri ale lui Ghiță Nebunu' și nu voiam să-i simt furia pe propria piele; descifrând codurile turbării pe chipul său, m-am simțit dintr-odată foarte singur. Am sărit din IMS și am intrat în scara blocului, unde se adunaseră deja mulți oameni. Pe unii dintre ei îi știam din blocul meu sau din cele vecine, chipuri familiare din ferestrele parcării copilăriei mele, dar unii dintre ei mi erau străini. Am bănuir că trebuiau să fie de la blocurile celelalte sau poate chiar de dincolo de calea ferată. M-am uitat atent la ei, căci în copilăria mea se spunea că cei de dincolo de șine aveau un ton metalic al pielii și că glasurile lor croncăneau, ca ale unor corbi automați. Dacă așa era, nu zăream niciun semn al acestei legende.

Acolo mirosea și mai urât. Peste tot – pe trepte, sub cutia poștală, în uscătorie, făcându-și loc printre ferigi și cactuși, pe cutia electrică – erau înghesuiți femei, bărbați și copii; doamnele nu ridicau privirile la mine, ci stăteau chircite-n ele, ca siluite de propriile energii rușinoase, mici stele moarte, prăbușite-n gravitația lor. Șopteau ceva ce nu puteau fi decât rugăciuni, iar în

pumni frământau niște bile de gumă frumos mirositoare. Copiii mă priveau rătăciți, cu ochii lor mari; nu se jucau între ei și, la fiecare gest sau mișcare ce îi îndepărta de la scenariul pietății de bloc, erau aspru muștrați cu câte o pișcătură sau smucitură de femeile vigilente. Bărbații, însă, erau cei mai vioi, se fremătau de colo-colo, croindu-și marțial drum printre femeile și copiii îngenunchiați. Plimbau hârtii și păreau să pună ceva la cale – puneau bărbații lumea la cale, făceau ei, desfaceau, sigur că da.

Tot ei erau singurii care păreau să fi luat notă de sosirea mea printre ei, ba mai mult, mă priveau cu vădită suspiciune, de parcă ar fi știut înaintea mea de ce mă aflam acolo. Era Brașoveanu', căruia îi plăceau un pic prea mult femeile; taică-său lui Ovi, pescarul, acum fără picioare, smulse de mâzga tabagică din artere, curățat astfel și de persistenta duhoare de pește, cu care îl asociasem toată copilăria mea; era și Unguru', soțul Unguroaicei, cea cu pisicile, care, iată, scăpase de gâtul strâmb de care suferise ani în șir, pedeapsă, ziceam noi, copiii, a unui demon, nicidecum un nerv plesnit în ceafă, ci pumnul nevăzut al vreunui diavol; cred că mai era și Lică, în umbre, grasul fără copii, etern gălăgios, etern nemulțumit, morocănos, locuitor al parterului, deci cel mai apropiat de cercurile infernale de metal și de rugină ale parcării, ducându-și veacul la umbra mormanelor, solitar miner cu – se zvonea – vaste pasaje și galerii subterane, unicul posesor al cheilor beciului. Și tot așa, căci erau mulți, scara era plină, erau înghesuite și treptele până la etajul trei, și dincolo de el. Mi-am cerut scuze și am încercat să mă strecor printre ei; mirosul era apăsător, te împresura și te zguduia, ca o nouă entitate, stăpână pe toate acele destine adunate-n casa scării, în uscătorie, în pragurile ușilor.

Chiar atunci am simțit o mică atingere pe mână și m-am uitat în jur. Degete vineții mă strângeau atât de tare, încât se albiseră monturile. Însă, în mod straniu, nu mă durea mai deloc; am ridicat privirea și am văzut că era Tocitu, pe care îl știam mort, cel care înainte confunda mai mereu etajele și dădea buzna peste noi, să se lepede de somnul beției. Pe chipul său era chinul unei sfortări, încercând, pesemne, să capete consistență dinspre inexistența sa spre existența noastră, a tuturor din jur. În acea clipă, mi-a fost limpede că memoria nu îmi jucase feste: Tocitu chiar murise. Cine știe ce mare minune îl adusese în scara Grecului din neființa sa și îi îngăduise să-și recapete trupul, fie doar și pentru acea seară stranie. Așa am înțeles că ceea ce se petrecea în acel bloc atunci era cu adevărat important, dar ce anume era, încă nu puteam spune. Mortul mi-a șoptit la ureche:

— Știu ce vrei să faci.

Iar halena sa era un amalgam de duhori de hoit și de răcori sărate, de țarm etern și de ape îmblânzite.

L-am lăsat pe mort în urmă, dar nu fără un fior la gândul că toți morții, de la Tocitu la bunica mea, de la puștiul cu calota plesnită la Mâța Oarbă Atotvăzătoare, erau atât de aproape de toate personajele mele, încât părea să nu mai fi existat nicio vază între moarte și ficțiune, de parcă, scriind, ne scriem moartea, literă cu literă, și de parcă nu ar mai exista nicio jenă metafizică între noi și totul. Cam așa mă gândeam urcând scările spre apartamentul Grecului, cu nările chinuite de violența acelei noi putori, măturând cu privirea, în trecerea mea, locatarii acelui bloc. Se uitau la mine ca refugiați din altă lume și mi-ar fi plăcut și mie să mă pot uita la ei în voie, dar nu aveam vreme, întrucât simțeam goana din

spate: eram împins de mulțimi tot mai mari, vecini umflându-se pe scară și pe pereți, vărsându-și grosul fremătător prin pivnițe și prin geamlâcuri. Dar Ghiță Nebunu' lucra de zor, plimbând vecini din blocurile lor la locul morții Grecului; poate reușea să-și cumpere celălalt adidas mai repede decât spera.

Când am ajuns la ușa Grecului, am fost oprit de o gorilă. Mi-a cerut actele.

— Ce acte?

— Actele, mă! Buletinu'. Pașaportu'. Certificatu' de naștere. Dacă n-ai, bun și carnetul de șofer.

— De ce?

— Ca să te bag aici, a zis și a fluturat un telefon mobil prin aer. Tre' să știi tot: cine intră, cine iese.

Vorbea fără să se uite la mine. I-am dat numele.

— Cu „u“?

— Fără „u“. Ardelean.

A încuviințat dintr-un pocnet și un plescăit de gumă de mes-tecat, ca un ventriloc de păpuși de cauciuc mentolat. S-a dat la o parte și am avut ocazia să arunc un ochi pe ecranul telefonului. Nu nimerise nicio tastă: toate literele erau amestecate cu simbo-luri și numere. Ăla nu era numele meu. Atunci am observat adâncitura din capul omului, ceva mai mult decât o simplă teși-tură, un canion ce se pornea de la ceafă și se prelungea aproape până la creștet. Pentru o clipă, m-am gândit că era orb. Oricum, era grotesc. Petrecusem deja mai mult timp decât aș fi preferat printre oameni, iar, după o vreme, lumina ce cade pe chipurile lor se transformă, inevitabil, în umbre vii. Iar umbrele urâțesc un chip, îl uniformizează și îl relativizează în cele din urmă atât

de mult, încât începe să înghită și lumina din jur. Iar când începi să vezi chipurile tuturor din jur ca pe niște găuri negre ce te sug în ele, atunci știi că ești pierdut.

Odată trecut pragul, am fost izbit de tăvălugul mirosului pe care doar îl bănuisem în apartamentul alor mei de pe partea cealaltă a parcerii. Aici era izvorul aceluiași parfum dezgustător. Simțeam deja cum prinde viață, și formă, și cuget, și, mai ales, voință, lipindu-se de mine și intrându-mi în haine și în pori, devenind una cu mine. Mă îndoiam sincer că puteam să fac față acelei halene a holurilor ca gâtlejurile de beton armat.

Lângă ușă, cineva instalase două cutii, în care oricine putea strecura bani; pe una scria Cutia Milei, pe cealaltă, Cutia Vinei. Vopseaua era încă proaspătă și mirosul ei acoperea discret doar în acel loc duhoarea de mort din apartament. Uitându-mă în jur, am observat că acestea nu erau singurele două cutii de donații, căci diferite recipiente asemănătoare erau prinse de pereții apartamentului la fiecare câțiva pași.

Holul era despărțit de câteva cârpe imense, care coborau din tavan și atingeau podeaua. Mâini murdare mi se iviră în față – niște amărâți se aciuiaseră pe hol, cerșind și bâiguind ceva. Am ignorat cutiile, dar am întins unui cerșetor o monedă de cincizeci de bani, moment în care și-a retras mâna. Am rămas cu moneda suspendată în aer între buricele degetelor, privindu-l mirat. Am citit dezaprobarea din ochii săi și am înțeles că oamenii aceia, care abia dacă existau, chiar știau adevăratul motiv pentru care mă aflam acolo. Am vârât moneda la loc în buzunar și am pătruns dincolo de prima perdea; în micul spațiu dintre prima și a doua, într-o antecameră improvizată, cineva instalase

o masă pe care se găseau tot felul de obiecte religioase cu însemne grecești, oferite spre vânzare. Mi-am plimbat privirea peste ele: cruciulițe, icoane, pandantive, cartonașe, felurite talismane cu chipul Grecului de la etajul trei. Femeia care le vindea era o băbuță sfrijită toată, de la degetele mici, strâmbe și roase de osteoporoză până la chipul înrămat în năframă neagră. Când m-a întrebat dacă nu vreau să cumpăr, am recunoscut rugina din voce, glasul spărgându-se în schije, decorticând o voce ideală, platonică. Memoria nu mi-a fost de ajutor și nu am izbutit să cobor atât de adânc în copilăria mea pentru a o identifica.

Am străpuns și a doua perdea, mai dură, trecând printr-un altar intermediar, și am pătruns în sufrageria Grecului.

— Încălțările! am auzit o voce și mi-am descălțat mecanic pantofii, țintuind în tot acel timp cu privirea trupul țeapăn al Grecului, ce levita în mijlocul odăii, pe deasupra mesei.